

KANSEN(ON)GELIJKHEID

Verwachtingen en de bewustwording daarvan

Auteurs: Marylse Witke-Keijzer, Liesbeth Rodink, Marieke Verhulst-Bezem

Handleiding en onderbouwing

Omschrijving van de tools

De tools zijn gericht op bewustwording van teams en directies. Lees vooraf het boek 'Werk maken van gelijke kansen. Praktische inzichten uit onderzoek voor leraren basisonderwijs'. Linda van den Bergh e.a. (Didactief 11-01-2020). Dit boek is de basis voor deze tools.

De 'spiegelkaartjes' bevatten vragen die schoolleiders, leerkrachten en ouders een spiegel voorhouden. Zo worden zij zich bewust van hun gedrag en de invloed van (hoge) verwachtingen daar op.

De 'knikkerpot' is een bewustwordingstool voor het hele team. Welke opmerkingen naar elkaar en/of over elkaar dragen bij aan een positief leerklimaat en zorgen ervoor dat elke leerling in de school gelijke kansen krijgt? En welke opmerkingen breken dit juist af?

Theoretische onderbouwing

Zijn schoolleiders en leerkrachten zich er bewust van dat zij het verschil kunnen maken voor leerlingen door het hebben van hoge verwachtingen ten aanzien van prestaties? Hoge verwachtingen zijn een krachtig wapen van leerkrachten om hun leerlingen te doen groeien (Rosenthal, R., & Jacobson, L. 1968. Pygmalion in the classroom). Na dit specifieke onderzoek over hoge verwachtingen is er veel vervolgonderzoek gedaan naar de vorming van verwachtingen, de communicatie van verwachtingen en de effecten van verwachtingen (Van den Bergh et al., 2010).

Zoals in het overzichtsartikel beschreven staat, kan de schoolleider collectieve efficacy het meest beïnvloeden via de taal die gesproken wordt in een team. Daarom zijn er spiegelkaartjes en ideeën bij een knikkerpot ontwikkeld. Deze tools zijn gericht op bewustwording van verwachtingen op verschillende lagen en sluiten naadloos aan bij de taal van het team. Ze nodigen uit tot goede gesprekken met leerkrachten, schoolleiders en andere teamleden.

Implementatie: hoe verduurzaam je de opbrengsten

Beschrijf aan de hand van de antwoorden op de vragen van de kaartjes hoe dit op jouw/jullie school geregeld is. Wat gaat er goed? Wat kan er beter? Speel dit spel bijvoorbeeld een aantal keer per jaar en kijk of er verschillen zijn in de antwoorden. Is er bij teamleden een verschil merkbaar in opvattingen, in gedrag en vooral in de verwachtingen die zij hebben over hun leerlingen? Zijn hun verwachtingen bijgesteld of juist uitgekomen?

KANSEN(ON)GELIJKHEID

Verwachtingen en de bewustwording daarvan

Auteurs: Marylse Witke-Keijzer, Liesbeth Rodink, Marieke Verhulst-Bezem

Ervaringen uit de Pilot

Spiegelkaartjes

Tijdens het uitproberen van de spiegelkaartjes werd duidelijk dat deze aanzetten tot nadenken en bewustwording. Waar sommigen met een kort antwoord snel een reactie konden geven, werden anderen getriggerd tot echt diep reflecteren op hun eigen gedrag. Het spreekt voor zich dat vragen bij teamleden en schoolleiders zeer verschillende reacties opleveren.

Waar één vraag voor een teamlid bijvoorbeeld een aanleiding is om de spijker op de kop de slaan wat betreft zijn/haar verwachtingen, kan deze voor een ander niet herkenbaar of minder relevant zijn.

Bij sommige vragen reageerde een teamlid met 'dit ligt zo voor de hand, dit moet elke leerkracht weten of doen, anders ben je handelingsverlegen' of met 'dit gedrag is onlosmakelijke verbonden met goed leerkracht-gedrag'. Het is dus persoonlijk en daarom van belang dat een speler meerdere vragen krijgt om over na te denken.

Knikkerpot

Wat betreft de knikkerpot: zet deze na het eerste bewustwordingsproces positief en opbouwend in, opdat het een werkbare tool blijft en niet een instrument waarmee mensen worden afgerekend op uitspraken.

Echter: het kan natuurlijk wel eens schuren. Dit nodigt uit tot gesprekken over kansen(on)gelijkheid en hoge verwachtingen.

